

Власенко С. Г.

<https://orcid.org/0009-0009-1638-1091>

Державна служба геології та надр України

НАЦІОНАЛЬНЕ ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ МІНЕРАЛЬНО-СІРОВИННИМ КОМПЛЕКСОМ У ПОСТМОДЕРНИЙ ПЕРІОД: МІЖНАРОДНІ ПРАКТИКИ ТА ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ

В межах даної статті здійснено аналіз державного управління мінерально-сировинним комплексом у постмодерний період, на підставі чого: ідентифіковано його сутність та призначення у контексті реалізації договірних відносин між державами щодо спільного користування надрами; досліджено провідну практику налагодження договірних відносин щодо забезпечення відтворюваності мінерально-сировинного комплексу держав у постмодерний період; охарактеризовано фактори, переваги та недоліки спільного користування державами родовищами корисних копалин, які географічно розміщуються на кордоні держав, що дозволило розробити результативні прийоми структурно взаємодетермінованої участі держав у забезпеченні відтворюваності мінерально-сировинного комплексу; наведено нормативні прийоми формування національних систем державного управління мінерально-сировинним комплексом у постмодерний період, які дозволили підвищити його відтворюваність та попередження від повного виснаження; досліджено інституційно-інструментальну спроможність національних систем державного управління мінерально-сировинним комплексом щодо нормативного врегулювання відносин між господарюючими суб'єктам у сфері надрокористування та між державами, з яким існують договірні відносини щодо спільного відтворення природно-ресурсного потенціалу на умовах досягнення додаткових економічних та безпекових гарантій. Здійснений аналіз державного управління мінерально-сировинним комплексом у постмодерний період дозволив ідентифікувати його сутність та призначення у контексті реалізації договірних відносин між державами щодо спільного користування надрами; дослідження провідну практику налагодження договірних відносин щодо забезпечення відтворюваності мінерально-сировинного комплексу на основі врахування балансу інтересів кожної із сторін, зокрема, що стосується економічної вигоди та збереження безпекових гарантій національними державами-орендодавцями; охарактеризовано фактори, переваги та недоліки спільного користування державами родовищами корисних копалин, які географічно розміщуються на кордоні держав, заступаючи частину кордону кожної із них, що тим самим дозволяє врегулювати питання спільної юрисдикції надр та економічної вигоди; наведено нормативні прийоми формування національних систем державного управління мінерально-сировинним комплексом у постмодерний період, що стосується забезпечення результативності їх економічних інтересів та сталості гарантій національної безпеки, не поступаючись при цьому жодною умовою порушення національної стійкості; досліджено інституційно-інструментальну спроможність національних систем державного управління мінерально-сировинним комплексом щодо нормативного врегулювання відносин між господарюючими суб'єктам у сфері надрокористування та між державами, з якими існують договірні відносини щодо спільного відтворення природно-ресурсного потенціалу на умовах досягнення додаткових економічних та безпекових гарантій.

Ключові слова: державне управління, національне державне управління, надра, надровидобування, надрокористування, мінерально-сировинний комплекс, відтворюваність мінерально-сировинного комплексу, раціональне користування надрами, спільне користування надрами, природно-ресурсний потенціал.

Постановка проблеми. Розроблення результативних прийомів збереження та відтворення мінерально-сировинного комплексу держави, запровадження ефективного інструментарію зміцнення її безпекових гарантій, шляхом модернізаційної перебудови системи надровидобування та надрокористування потребує посилення регулятивної спроможності уповноважених інституцій та переструктурування вертикалей управління щодо забезпечення цільової результативності користування природно-ресурсним потенціалом суспільства. Враховуючи традиційний інструментарій регулювання мінерально-сировинним комплексом постмодерна доба зумовлює методологічне та практико-прикладне переакцентування участі держави в збереженні традиційних гарантій користування надрами та їх розширення у відповідності до вимог підвищення об'ємності національної економіки, забезпечення гарантій національної безпеки. Вироблення ідеальної формули національного державного управління мінерально-сировинним комплексом держав передусім стосується віднайдення балансу між національними економічними та глобальними економічними інтересами, пошуку результативної транскрипції ефективності між користуванням та відтворенням ресурсів держави, попередженням їх повного виснаження, а в альтернативу цьому створення індикативно нових засобів стабілізації мінерально-сировинного комплексу. Такий контекст зумовлює структурну доцільність імплементації провідної міжнародної практики та її адаптацію національними системами державного управління у відповідності до типологічних умов функціонування мінерально-сировинного комплексу та цільових вимог результативності, не порушуючи сферу національної безпеки держави основу якої становить її природно-ресурсний потенціал. Вивчення відмінностей та тотожностей провідних національних систем державного управління мінерально-сировинним комплексом дозволить розробити цільові орієнтири для його реформування, не порушуючи дію результативних надбань на основі запровадження модернізаційних прийомів підвищення його природно-ресурсної відтворюваності та сталості розвитку національної економіки. Принципову важливість у даному контексті становить інституціоналізація унормування права на користування мінерально-сировинним комплексом та відповідальності за його перевикористання, що закладає передумови для ослаблення безпекового потенціалу держави та звуження її ресурсної спроможності надбудови конкурентного імунітету. Такий контекст зумовлює доцільність

врахування провідної зарубіжної практики організації державного управління мінерально-сировинним комплексом та індикативність її адаптації в межах вітчизняної систем державного регулювання сфери надрокористування, що слугуватиме утвердженню «інструментального балансу» між видобуванням та користуванням надрами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Систематизація основних дослідницьких підходів та останніх публікацій в межах світової та національної науки, а також експертної аналітики дозволяє простежити певні методологічні закономірності, концептуальні суперечності та практичні прийоми вдосконалення діяльності уповноважених інституцій у сфері розвитку, забезпечення відтворення та захисту мінерально-сировинного комплексу. Більшість концептів представлених в межах сучасної західної науки ґрунтується на ідентифікації термінологічної від'ємності щодо розуміння сутності, функціонального призначення та структурної організації національних систем державного управління мінерально-сировинним комплексом. У зв'язку із цим, в межах даного дослідження доцільно виходити із розгляду тих підходів та концептів, які впливають на системну цілісність розуміння сутності та специфіки ідентифікації державного управління мінерально-сировинним комплексом у постмодерний період, коли з одного боку, зберігається глобальна взаємодетермінація держав щодо формування результативних політик, а з іншого утвердження дезінтеграційних тенденцій, щодо збереження та захисту свого природно-ресурсного потенціалу як однієї із гарантій національної безпеки. У зв'язку із цим значний інтерес становить дослідження А. Шардінга, в межах якого сутність державного управління мінерально-сировинним комплексом розглядається через призму забезпечення взаємовпливу та взаємодоповнення дозвільної та договірної системи користування надрами уповноваженими інститутами держави та громадсько-професійних суб'єктів. Оскільки вчений входить із аналізу системи державного управління мінерально-сировинним комплексом Канади та Австрії, ним акцентовано особливу увагу на регулюванні відносин надрокористування у контексті вдосконалення інструментарію врегулювання земельних відносин, з урахуванням специфіки федеральних устроїв, відповідно до чого кожен штат чи провінція керується власними законодавчими нормами врегулювання процесуальної сторони його відтворення [1, с. 37]. Це покликано забезпечити структурну результативність національної системи

державного управління мінерально-сировинним комплексом, враховуючи функціональну специфіку уповноважених інституцій щодо забезпечення результативності його функціонування та розширення гарантій національної безпеки держави. На думку вченого державне управління у сфері гірновидобувних та нафтопереробних відносин, демонструє результативність участі держави у розвитку її природно-ресурсного потенціалу та імplementацію його у забезпечення високої ємності національної економіки. Мінерально-сировинний комплекс будучи базовою умовою стратегічної сталості національного розвитку держави, перебуваючи завжди у її власності потребує залучення «збалансованої участі» економічно зацікавлених суб'єктів, які перебирають на себе частину функцій держав на договірних умовах, аби у такий спосіб гарантувати вищу результативність управління ним. У зв'язку із цим, система державного управління мінерально-сировинним комплексом набуває своєї структурно-функціональної завершеності лише завдяки збалансуванню дій між державою, суспільством та бізнесом.

Своєрідним методологічним продовженням до наведеної вище концептуалізації національного державного управління мінерально-сировинним комплексом слугує аргументація К. Бурдо, в межах якої акцентовано увагу на доцільності дотримання концесійних умов щодо видобування та користування надрами, де кожна із сторін цілісної системи управління ними наділяється гарантіями їх результативності відтворення, збереження та захисту. Порушення однієї із цих умов, приводить до виникнення функціональних деструкцій в системі державного управління мінерально-сировинним комплексом та поглиблення алогічності нормативних принципів, які не відображають стратегічну результативність відтворюваності природно-ресурсного потенціалу держави. Запропонований вченим концепт ідентифікації сутності та структурно-функціонального призначення результативності національного державного управління мінерально-сировинним комплексом стосується розроблення імперативних умов регулювання сфери видобування та користування надрами, що забезпечувало б їх максимальну прибутковість для функціонування національної економіки та розширення інструментальних гарантій національної безпеки. Така роль державного управління мінерально-сировинним комплексом на думку вченого має будуватись на «забезпеченні можливості отримання максимальної вигоди та максимальної економічної дохідності у сфері надрокорис-

тування, шляхом ініціювання уповноваженими державою інститутами структурного впливу на стратегію надровидобування» [2, с. 167]. У даному відношенні закладається своєрідна функціональна бінарність у стосунках держави та професійних спілок у тому числі і бізнесу щодо розроблення складновидобувних запасів родовищ, відповідно до чого держава делегує частину своїх повноважень структурам, які забезпечують високу результативність відтворюваності надр, здобуваючи при цьому певний комплекс індульгенцій у сфері спрощеного оподаткування на добування чи оренду родовищ. У даному відношенні національна система державного управління мінерально-сировинним комплексом покликана забезпечити «диференційовану шкалу роялті, яка враховує ступінь виснаженості родовищ, їх обсяги, продуктивність, географічну складність місцевості, що має забезпечити підвищення результативності користування надрами» [2, с. 168]. З огляду на це, методологічна й концептуальна цінність даної авторської аргументації ґрунтується на високій інституційній спроможності уповноважених державою інституцій сформувати цілісну систему результативності відтворення мінерально-сировинного комплексу на основі врахування стратегічних інтересів корпоративної вигоди для кожного із суб'єктів.

Важливу концептуальну цінність у контексті даного дослідження становить підхід Г. Паркера, в межах якого охарактеризовано інституційно-інструментальну роль органів державної влади щодо забезпечення результативності розроблення та скорочення ємності видобування родовищ корисних копалин, щоб унеможливити максимальність їх вироблення аби у такий спосіб, встановити «прогресивні ставки роялті» від функціонування мінерально-сировинного комплексу. Запропонована вченим контекстність ідентифікації структурного призначення державного управління мінерально-сировинним комплексом стосується кореляції відповідності між структурно-визначальними факторами видобування надр та імplementації їх у сферу ресурсного розвитку національної економіки. У зв'язку із цим, держава виступає головним інституційним суб'єктом із розширеними функціональними повноваженнями щодо формування та зміни ставок роялті від надприбутковості мінерально-сировинного комплексу з одночасним збереженням його стратегічного призначення для сфери національної безпеки та забезпечення національної економічної стійкості. З огляду на це, структурна сталість національної системи державного управління мінерально-сиро-

винним комплексом залежить від результативної спроможності держави «розрахувати роялті за валентною шкалою в залежності від чітко визначених факторів, зокрема таких як рівень видобування чи глибини родовищ корисних копалин, що дозволить врегулювати інструментарій вилучення у виробників мінеральної сировини надприбутку, збалансувавши у такий спосіб участь держави та господарських суб'єктів» [3, с. 177]. Держава створюючи стимул для господарюючих суб'єктів виступає провайдером для зміни ставок роялті від мінерально-сировинного комплексу здобуває можливість для проведення різнонаправленої діяльності щодо розроблення нових родовищ корисних копалин та оптимізації залишків надр. Функціонування мінерально-сировинних комплексів національних держав ґрунтуючись на власних фіскальних режимах слугує результативності їх відтворюваності у відповідності із специфікою їх функціонування та переліком нормативних проблем видобування корисних копалин. Актуалізація посилення інституціональної ролі держави у забезпеченні функціонування мінерально-сировинного комплексу та результативності його відтворюваності вимагає структурного збалансування функцій держав та господарюючих суб'єктів з урахуванням індивідуально-типологічних умов надвидобування та надрокористування.

На окрему увагу у контексті аналізу сутності державного управління мінерально-сировинним комплексом у постмодерний період заслуговує одна із останніх публікацій Б. Берхарда та Ф. Міллера в межах якої запропоновано інструментарій збалансування повноважень між державою та господарюючими суб'єктами, між центром та регіонами, де функціонують родовища корисних копалин. Сутність специфіки побудови системи державного управління мінерально-сировинним комплексом вченими розглядається через призму державного устрою, якості законодавчого забезпечення користування природно-ресурсним потенціалом держави та інституційної організації контролю за відтворенням надр та їх захистом. Розробляючи широку контекстну лінійку ідентифікації національного державного управління мінерально-сировинним комплексом вченими обґрунтовано структурно-функціональну доцільність розширення ролі держави у процесах його відтворення, шляхом створення стратегічних запасів, які виступають її базовою безпековою гарантією та структурною умовою зміцнення її конкурентного імунітету. Виходячи із цього, з позиції вчених «держава через свої управлінські інститути пови-

нна у повній мірі забезпечувати відтворення мінерально-сировинного комплексу, зміцнюючи свій ресурсний потенціал у відповідності до умов сировинної безпеки та національних інтересів у сфері експлуатації надр» [4, с. 967]. Зберігаючи за собою права на власність надр держава може здійснювати лише тактичні корекції щодо їх геологічного розроблення та користування, забезпечуючи результативність контролю за їх функціонуванням, узгоджуючи розузгоджені процеси щодо відтворюваності мінерально-сировинного комплексу. Описаний вченими аспект вказує на доцільність розширення інституційного потенціалу державного управління мінерально-сировинним комплексом у частині запровадження дієвого інструментарію контролю за «бережливим використанням родовищ корисних копалин, попереджаючи максимальність їх повного виснаження. На підставі цього окрему увагу ними приділено аналізу державного управління транскордонними родовищами корисних копалин, що стосується, зокрема тих об'єктів надр, в яких локалізовано корисні копалини, які знаходяться на пересіченні кордонів держав, які межують між собою. Ідентифікуючи сутність державного управління у сфері транскордонних родовищ корисних копалин, вченими обґрунтовано доцільність відлагодження дипломатично-ліберальних відносин між державами щодо спільного користування надрами та імплементації їх ресурсного потенціалу на розвиток глобальної та національної економік. Кожна держава керуючись відмінними правовими режимами має виробити «інструментально-нормативну базу» для забезпечення відтворюваності мінерально-сировинного комплексу з урахуванням власних економічних інтересів та інтересів держав, з якими вони географічно розділяють родовища. Досліджена вченими новація державного управління транскордонними родовищами корисних копалин, відображає геологічні реалії у сфері відтворюваності національних мінерально-сировинних комплексів, притаманних для постмодерної доби та пропонує результативний інструментарій унормування відносин між державами у сфері користування спільними надрами.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження міжнародних практик та вітчизняних реалій національного державного управління мінерально-сировинним комплексом у постмодерний період.

Виклад основного матеріалу. Формування ефективної системи державного управління мінерально-сировинним комплексом у постмодерний

період ґрунтуючись на врахуванні традиційних прийомів цільової результативності видобування та користування природно-ресурсним потенціалом держави встановлює певні інституційно-інструментальні нормативи за якими має функціонувати національна економіка та забезпечуватись національна безпека. Кожна держава у сучасний період постаючи перед відповідним переліком викликів у сфері розширення своїх ресурсних гарантій та зміцнення конкурентного потенціалу покликана проводити результативну політику у сфері координації всіх суб'єктів відтворення мінерально-сировинного комплексу, створюючи сприятливі умови для геологічного розвідування, видобування та користування надрами, попередження їх максимального виснаження у відповідності до вимог національної безпеки. Координація взаємодії держав у сфері відтворення мінерально-сировинного комплексу у постмодерний період лише формально виступає інструментально-результативною новацією його відтворення, фактично порушуючи традиційні безпекові устої, якими керуються ресурсноорієнтовані держави. Від детермінаційної логіки такої координації виграють і у майбутньому здобуватимуть розширені можливості, лише держави позбавлені належного (мінімально необхідного) природно-ресурсного потенціалу, перебуваючи в інституційній взаємодії з іншими державами вони матимуть додаткові можливості для сталості свого промислового розвитку. Іншу і достатньо небезпечну контекстність закладають у даному відношенні держави лідери глобального світу, які вступають у договірні обставини із державами аутсайдерами, але при цьому тими, які володіють високим, або ж і достатнім ресурсним потенціалом, за рахунок чого суттєво зміцнюючи свій мінерально-сировинний комплекс. Складність проблемних питань, яка виникає і складно піддається вирішенню стосується спроможності ресурсно-залежних держав зберегти всі свої природні права на користування, відтворення та збереження сталості мінерально-сировинного комплексу, а відтак й нормативний національний інструментарій його захисту. Вступ у відповідний формат договірних відносин щодо спільного користування мінерально-сировинним комплексом з іншими національними державами звужує простір національної безпеки держави-орендодавця, яка вимушено поступається своїми ресурсними інтересами заради розвитку та збереження природно-ресурсного потенціалу. Це свідчить про те, що ситуація «імперативної взаємодії держав» щодо користування спільним мінерально-сировинним

комплексом держав є кризовою ситуацією для тих, які об'єктивно ним володіють, але вимушені йти на відповідні умови аби зберегти інституційно-інструментальну сталість його функціонування, або ж що більш небезпечно різні кризові ситуації, економічна стагнація, воєнно-політичні перевороти, революції чи війни.

Організація національних систем державного управління мінерально-сировинним комплексом у постмодерний період враховуючи не лише допустимість, але нормативність договірних відносин між державами щодо користування ним покликана сформувати результативний порядок, який б зберігав паритетність кожної із сторін. У даному відношенні йдеться про врегулювання законодавчих інструментаріїв отримання роялті чи формальної компенсації за користування природно-ресурсним потенціалом аби у такий спосіб, унеможливити порушення безпекової сталості держави-орендодавця. Відчужуючи частину свого безпекового потенціалу у формі надр, держава на думку Д. Брекстера «проходить через своєрідне інституційне ослаблення, втрачаючи своє домінантне становище щодо збереження права державної власності на надра, що об'єктивно приводить до втрати її економічної дохідності» [5]. З огляду на це, національні системи державного управління мінерально-сировинним комплексом, які забезпечують врегулювання відносин між державами, які відчужують частину своїх прав на земельні ділянки на яких розміщуються родовища корисних копалин все одно залишаючись одноосібним власникам надр мають враховувати ризики договірних новацій. У даному відношенні, йдеться про результативність нормативного та інституційно-інструментального забезпечення політики надрокористування держав-орендодавців, зокрема що стосується збереження своїх безпекових гарантій та умов сталого економічного розвитку. Відчуження частини прав на користування природно-ресурсним потенціалом іншій стороні, не стосується сукупного національного утворення, а зокрема транснаціональної компанії, а тому це спонукає державу до розширення своїх регламентних можливостей щодо збереження безпекового потенціалу, а також і отримання додаткових можливостей для забезпечення умов сталого економічного розвитку. З цього приводу експертами *Європейської асоціації ресурсного розвитку* вказано на доцільність врегулювання «стави податку на видобування в 10% від загальної вартості добутих корисних копалин, дохід від використання надр має розподілятися порівно між державою чи корпорацією, яка є орен-

дарем чи орендодавцем» [6]. Це, з одного боку слугує нормативному закріпленню складних прийомів забезпечення відтворення мінерально-сировинного комплексу, а з іншого відкриває широкі можливості для кожної із сторін щодо отримання додаткових економічних можливостей. Держава-власник мінерально-сировинного комплексу володіючи повною юрисдикцією над природними ресурсам, які розміщені на її території завдяки відповідним «договірним новаціям» хоча і зберігає за собою природні права, однак фактично відбувається ослаблення її інституційного контролю за процесуальністю видобування, вивезення корисних копалин та отримання дохідності. Якщо такий підхід і гарантує тактичну результативність відтворення мінерально-сировинного комплексу, то у стратегічному відношенні існує висока ймовірність виникнення додаткових викликів національної безпеки та сталості національного розвитку держав, які «вимушено втрачають частину свого ресурсного потенціалу». Це закладає стратегічну необхідність оновлення інституційних та нормативних вимог до результативності функціонування національних систем державного управління мінерально-сировинним комплексом, зокрема що стосується структурної результативності дотримання міждержавних договірних умов, а з іншого боку реалізації власних безпекових інтересів.

У контексті аналізу різних національних систем державного управління мінерально-сировинним комплексом у постмодерний період доцільно виходити із потенціалу їх ресурсної спроможності інституційного врегулювання процесів користування надрами. У даному відношенні постає надзвичайно складне питання унормування позицій цільової результативності користування надрами та забезпечення відтворюваності мінерально-сировинного комплексу з урахуванням інтересів національної безпеки та національної стійкості для кожної із сторін. З цього приводу Г. Рудко та Г. Балюх обґрунтовано доцільність запровадження «нормативних регламентів для відтворення мінерально-сировинного комплексу, який перебуває у спільній компетенції держав, легітимованій договірними умовами, які визначають структурний перелік вимог, яких мають дотримуватись обидві сторони не залежно від того, хто є юридичним власником надр чи орендарем з широкими індульгенційними гарантіями» [7, с. 11]. Це певною мірою свідчить не лише про концептуальні, методологічні, але й інституційно-нормативні новації у функціонування національних систем державного управління мінерально-сировинним комплексом, відповідно

до чого держави вимушені вступати у додаткові умови і не завжди сприятливі для збереження їх економічної сталості. Головним пріоритетом для держав, які вимушені йти на такі умови є забезпечити переакцентування результативності відтворення мінерально-сировинного комплексу у виключну площину цільової результативності збереження гарантій національної безпеки. Саме тому нова лінійка результативності функціонування національних систем державного управління мінерально-сировинним комплексом стосується запровадження результативного комплексу у сфері антимонопольного регулювання користування надрами, гарантуючи рівні умови для конкуруючих господарських суб'єктів, однак не для держав, де одна держава вступає орендарем, а інша юридичним власником родовищ корисних копалин. Спільність інтересів економічної вигоди між державами, не може виступати базовим імперативом за яким має відбуватись відтворення мінерально-сировинного комплексу, оскільки він наділений стратегічним потенціалом, втрата чи навіть звуження якого закладає виклики для національної безпеки держави. Виходячи із цього функціонування національних систем державного управління мінерально-сировинним комплексом має зберігати всю базову атрибутику цільової результативності забезпечення національної безпеки та економічної сталості, а тому демонструвати дотримання балансу між національними та міжнародними договірними інтересами.

Висновки. Здійснений аналіз державного управління мінерально-сировинним комплексом у постмодерний період дозволив ідентифікувати його сутність та призначення у контексті реалізації договірних відносин між державами щодо спільного користування надрами; дослідження провідну практику налагодження договірних відносин щодо забезпечення відтворюваності мінерально-сировинного комплексу на основі врахування балансу інтересів кожної із сторін, зокрема, що стосується економічної вигоди та збереження безпекових гарантій національними державами-орендодавцями; охарактеризовано фактори, переваги та недоліки спільного користування державами родовищами корисних копалин, які географічно розміщуються на кордоні держав, заступаючи частину кордону кожної із них, що тим самим дозволяє врегулювати питання спільної юрисдикції надр та економічної вигоди; наведено нормативні прийоми формування національних систем державного управління мінерально-сировинним комплексом у постмодерний

період, що стосується забезпечення результативності їх економічних інтересів та сталості гарантій національної безпеки, не поступаючи при цьому жодною умовою порушення національної стійкості; досліджено інституційно-інструментальну спроможність національних систем державного управління мінерально-сировинним

комплексом щодо нормативного врегулювання відносин між господарюючими суб'єктами у сфері надрокористування та між державами, з якими існують договірні відносини щодо спільного відтворення природно-ресурсного потенціалу на умовах досягнення додаткових економічних та безпекових гарантій.

Список літератури:

1. Sardinha I. Dias The REHMINE research project: the threefold value of São Domingos abandoned mine rehabilitation in southern Portugal / I. Dias Sardinha, J. Carolino, I. Mendes & P. Verga Matos. WIT Transactions on Ecology and the Environment, Vol 141, 2010. P. 28–38. / DOI:10.2495/BF100031.
2. Boudreau K. Platform Rules: Multi-Sided Platforms as Regulators / K. Boudreau, A. Hagiu. Platforms, Markets and Innovation / Ed. A. Gawer. New York: Edward Elgar, 2009. pp. 163–191.
3. Parker G. G. Platform revolution: How networked markets are transforming the economy and how to make them work for you / G. G. Parker, M. W. Van Alstyne, S. P. Choudary. New York: W. W. Norton & Company, 2016. 352 pp.
4. Burkhard, B., & Müller, F. Driver–Pressure–State–Impact–Response. In E. Jørgensen & B. D. Fath (Eds.), Encyclopedia of Ecology (pp. 967–970). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/b978-008045405-4.00129-4>
5. Global Mineral Data Portal Unveiled by International Partnership. (2021). URL: <https://www.usgs.gov/news/technical-announcement/global-mineral-science-data-portal-unveiled-international-partnership>
6. The methodology to identify CRMs. Critical raw materials. Official website of the European Union. (n.d.). Electronic resource. URL: https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/raw-materials/areas-specific-interest/critical-raw-materials_en
7. Rudko, G.I. Bala, G.R. Critical mineral raw materials and their prospects in Ukraine. *Min. resources of Ukraine*. 2021. 2. 3–14. <https://doi.org/10.31996/mru.2021.2.3-14>

Vlasenko S. H. NATIONAL STATE MANAGEMENT OF THE MINERAL AND RAW MATERIALS COMPLEX IN THE POSTMODERN PERIOD: INTERNATIONAL PRACTICES AND DOMESTIC REALITIES

Within the framework of this article, an analysis of state management of the mineral and raw materials complex in the postmodern period was carried out, on the basis of which: its essence and purpose were identified in the context of the implementation of contractual relations between states on the joint use of subsoil; leading practice of establishing contractual relations on ensuring the reproducibility of the mineral and raw materials complex of states in the postmodern period was investigated; factors, advantages and disadvantages of joint use by states of mineral deposits that are geographically located on the border of states were characterized, which allowed developing effective methods of structurally mutually determined participation of states in ensuring the reproducibility of the mineral and raw materials complex; normative methods for forming national systems of state management of the mineral and raw materials complex in the postmodern period were presented, which allowed increasing its reproducibility and preventing complete depletion; The institutional and instrumental capacity of national systems of state management of the mineral and raw materials complex regarding the regulatory regulation of relations between economic entities in the field of subsoil use and between states with which there are contractual relations regarding the joint reproduction of natural resource potential on the terms of achieving additional economic and security guarantees was investigated. The analysis of state management of the mineral and raw materials complex in the postmodern period allowed us to identify its essence and purpose in the context of the implementation of contractual relations between states on the joint use of subsoil; the study of leading practices in establishing contractual relations to ensure the reproducibility of the mineral and raw materials complex based on taking into account the balance of interests of each party, in particular, regarding economic benefits and the preservation of security guarantees by national lessor states; the factors, advantages and disadvantages of the joint use of mineral deposits by states that are geographically located on the border of states, occupying part of the border of each of them, are characterized, which thereby allows us to resolve the issue of joint jurisdiction of subsoil and economic benefits; normative methods for the formation of national systems of state management of the mineral and raw materials complex in the postmodern period are given, which concerns ensuring the effectiveness of their economic interests and the sustainability of national security

guarantees, without yielding to any condition of violating national stability; The institutional and instrumental capacity of national systems of state management of the mineral and raw materials complex regarding the regulatory regulation of relations between economic entities in the field of subsoil use and between states with which there are contractual relations regarding the joint reproduction of natural resource potential on the terms of achieving additional economic and security guarantees was investigated.

Key words: *public administration, national public administration, subsoil, subsoil extraction, subsoil use, mineral and raw material complex, reproducibility of the mineral and raw material complex, rational use of subsoil, joint use of subsoil, natural resource potential.*

Дата першого надходження статті до видання: 01.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.07.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 12.08.2026